

ТАҚРИЗИ

мушовири илмӣ ба таҳқиқи диссертатсионии Ҳакимзода Маъруф Маҳмудӣ дар мавзӯи “Механизми ташкилӣ-иқтисодии рушди устувори комплекси озӯқаворӣ дар минтақа: назария, методология, амалия (дар мисоли вилояти Сӯғди Ҷумҳурии Тоҷикистон)”, ки барои дарёфти дараҷаи илмӣ доктори илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 08.00.03 – Иқтисодиёти минтақавӣ ва ҳудудӣ пешниҳод шудааст

Мубрамии мавзӯи таҳқиқи диссертатсионӣ. Вазъияти соҳаҳои комплекси озӯқаворӣ, самаранокӣ ва устувори онҳо, амнияти озӯқавориро дар иқтисодиёти мамалакат муайян менамоянд. Бинобар ҳамин, диққати махсус додан ба рушди устувори комплекси агроозӯқаворӣ шартӣ асосӣ барои кишварҳо махсуб меёбад, ки дар ин самт иқтисодии истеҳсолоти маҳсулоти кишоварзӣ низ маҳдудиятҳо дорад.

Дар оғози ислоҳоти бозорӣ бо рушди муносибатҳои нави бозорӣ, раванд ва оқибатҳои ҷанги шаҳрвандӣ чун дар дигар соҳаҳои хоҷагии халқ, дар соҳаи кишоварзӣ ва комплекси озӯқаворӣ низ муаммоҳои зиёд пайдо гардид.

Алалхусус, қафомонӣ дар техника ва технология, коҳишёбии сармоягузорӣ, баланд шудани хароҷот барои истеҳсоли маҳсулот ва дар ниҳоят пастшавии рақобатпазирии соҳаи комплекси озӯқаворӣ, на танҳо дар бозори дохилӣ, инчунин дар бозори беруна низ ба миён омад. Мавҷуд набудани консепсияи аниқии инкишофи комплекси озӯқаворӣ барои пастшавии минбаъдаи истеҳсоли молу маҳсулот, вайроншавии ҳамгироии алоқаҳои хоҷагидорӣ дар сатҳи маҳалло, бадшавии кооператсияи байнисоҳавӣ, ҳавасманд нагардидани сармоягузорони имконпазир хатари ҷиддӣ дошт.

Дар марҳилаи омода намудани диссертатсия Ҳакимзода Маъруф Маҳмудӣ ҳамчун унвонҷӯи кафедраи назарияи иқтисодӣ фаъолияти кориашро оғоз намуда, аз соли 2000 ба сифати мутахассиси Раёсати омили ноҳияи Бобочон Ғафуров ва дар вазифаҳои гуногуни хизмати давлатӣ ва соҳаи маориф, аз ҷумла ассистенти кафедраи менеҷмент ва маркетинг, декани факултети молия ва баҳисобгирии бухгалтерии Муассисаи давлатии таълимии “Донишқадаи иқтисод ва савдои Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон дар шаҳри Хуҷанд” бомуваффақият фаъолият бурда истодааст.

Ҳакимзода Маъруф Маҳмудӣ соли 2000 Донишгоҳи давлатии ҳуқуқ, бизнес ва сиёсати Тоҷикистонро бо ихтисоси иқтисодчӣ аз рӯйи

тахассуси баҳисобгирии бухгалтерӣ (аз соли 2000, диплом ТСИ 003358), соли 2016 Донишгоҳи давлатии Хучанд ба номи академик Б.Ғафуровро бо ихтисоси омӯзгори таърих (аз соли 2016, ДМБ № 0062283) ва соли 2024 Донишгоҳи миллии Тоҷикистонро бо ихтисоси ҳуқуқшинос хатм намуд (29 июни соли 2024, диплом ТСИ 001905).

Соли 2020 дар мавзуи “Такмили механизми рушди устувори ҳудудҳои кишоварзи минтақаҳои сараҳолӣ (дар мисоли вилояти Суғди Ҷумҳурии Тоҷикистон)” рисолаи номзадиро аз рӯи ихтисоси 08.00.05 – Иқтисодиёт ва идоракунии хоҷагии халқ (иқтисодиёти минтақавӣ) дифоъ намуда, соҳиби дараҷаи илмӣ “Номзоди илмҳои иқтисодӣ” гардид (26 ноябри соли 2020, дипломи номзадӣ ДНИ №0618, Фармоиши № 252/д.и. аз 27.11.2020). Соли 2024 бо қарори Раёсати Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 29 феввали соли 2024 таҳти № 1 унвони илмӣ “Дотсент” аз рӯи ихтисоси “Иқтисодиёт” дода шудааст. (ДДТ № 0644).

Диссертатсия аз сарсухан, панҷ боб, хулоса ва пешниҳодҳо, рӯйхати адабиёти истифодашуда аз 345 адад иборат аст. Диссертатсия дар 376 саҳифаи компютерӣ ифода ёфта, дар он 46 ҷадвал, 27 расм, 4 диаграмма, 2 схема ва 14 замима оварда шудааст.

Кори диссертатсионии мазкур ҳамчун таъминкунандаи базаи илмӣ-методологӣ дар илми иқтисодиёт ба шумор меравад.

Дар муқаддима моҳияти мавзуи тадқиқотӣ асоснок карда шудааст, ҳадаф ва вазифаҳо гузошта шуда, дараҷаи тадқиқоти мавзӯ, навигарии илмӣ, мазмуни асосии барои ҷимоя пешкашшуда, аҳамияти амалии натиҷаҳои гирифташуда, маълумотҳо оид ба тасдиқ ва нашри натиҷаҳои таҳқиқот оварда шудаанд.

Дар боби якум – “Асосҳои назариявӣ-методии таҳқиқот оид ба комплекси озуқаворӣ минтақа дар шароити муосир” муқарраротҳои концептуалии тараққиёти комплекси озуқаворӣ дар илми иқтисодии муосир ва заминаҳои назариявии ташаккулёбӣ ва рушди комплекси озуқаворӣ минтақа омӯхта баромада шуда, омилҳои таъсиррасонанда ба тараққиёти устувори комплекси озуқаворӣ дар минтақа таҳқиқи ҳудро ёфтаанд.

Дар боби дуюм – “Методологияи таҳлили рушди устувори комплекси озуқаворӣ ва соҳаҳои он” принципҳои ташаккули рушди устувори комплекси озуқаворӣ минтақа асоснок карда шуда, методикаи баҳодиҳии самаранокии истеҳсолот дар комплекси озуқаворӣ минтақа коркард карда мешавад. Ҳамчунин, дар ин боби рисола таҷрибаи

хориҷии ҷойгиронии минтақавии комплекси озуқаворӣ омӯхта баромада шуда, имкониятҳо ва афзалиятҳо, татбиқи онҳо дар шароити иқтисодии вилояти Суғд муайян карда шудаанд.

Дар боби сеюм – “Вазъияти муосир ва рушди устувори комплекси озуқаворӣ вилояти Суғди Ҷумҳурии Тоҷикистон” рушди устувори комплекси озуқаворӣ Ҷумҳурии Тоҷикистон ва минтақаҳои он таҳлил карда шуда, фаъолияти инноватсионӣ, асоси рушди устувори комплекси озуқаворӣ дар минтақа асоснок карда мешавад.

Вилояти Суғд яке аз минтақаҳои калони Ҷумҳурии Тоҷикистон маҳсуб ёфта, бо ҳоҷагии кишоварзии пешрафта ва саноати коркард маълуми машҳур гаштааст. Масоҳати вилоят 25,2 ҳазор км² ташкил карда, дар он 8 шаҳру 10 ноҳия, 23 шаҳраку 93 ҷамоати деҳот мавҷуд аст. Аҳолии вилоят аз аввали соли 2024, 2870 ҳазор нафарро ташкил медиҳад, ки 76 ҷисади он дар деҳот зиндагӣ мекунанд.

Дар боби чорум – “Механизмҳои ташаккулёбии рушди устувори комплекси озуқаворӣ” асосҳои концептуалии таҳлили рушди устувори комплекси озуқаворӣ ва соҳаҳои он дида баромада шуда, механизми рушди устувори комплекси озуқаворӣ ва соҳаҳои он дар минтақа коркард карда мешавад.

Концепсияи рушд ва ҷойгиркунии ҳоҷагии кишоварзӣ пешгӯикунии дарозмуддат буда, ҳислати объективӣ ва хусусияти фаъолияти объекти таҳқиқотро ифода менамояд, ки зери таъсири шароитҳои табиӣ ва иҷтимоӣ-иқтисодӣ ба миён меояд. Фарқияти принципиалии чунин пешгӯикунии аз миёнамуҳлат дар коҳиш додани дараҷаи инерсионии рушди объекти пешгӯишаванда иборат мебошад, ки бо афзоиши давраи пешбинишаванда ва шароити кунунии таъсири омилҳо алоқаманд буда, бузургии онҳо дар давраи пешбинишаванда афзоиш меёбад. Байни онҳо нақши ҳалкунанда дар пешрафти илму техника, баланд намудани таҳассуснокии кадрҳо, инкишофи иҷтимоии ҷамъият, тақомули механизми иқтисодӣ маҳсуб дониста мешавад.

Дар боби панҷум – “Самтҳои афзалиятноки идоракунии ташаккулёбӣ ва рушди устувори комплекси озуқаворӣ вилояти Суғди Ҷумҳурии Тоҷикистон” ташаккулёбии механизми идоракунии оптималии иқтисодии захиравии комплекси озуқаворӣ ва соҳаҳои он таҳқиқ карда шуда, модели танзими давлатии рушди устувори он коркард карда мешавад. Ҳамчунин, дар ин қисмати диссертатсия афзалиятҳои рақобатӣ ва баланд намудани рақобатпазирии комплекси озуқаворӣ вилояти Суғд муайян карда шудаанд.

Низоми идоракунии иқтидори захиравии КАС низоми мураккаби бисёрфунксионалӣ буда, чорахоро муайян менамояд, ки ба воситаи онҳо таъсиррасонӣ ба пояи захиравии бахши аграрии иқтисодиёт ба миён меояд. Чунин таъсиррасонӣ дар мутобиқсозӣ, тағйирдиҳӣ, инчунин оптимизатсияи захираҳо, бо мақсади таъмини рушди устувор ва самараноки соҳаи аграрӣ ифода меёбад.

Пешниҳод ва тавсияҳое, ки дар он манзур гардидаанд, аз ҷониби диссертант дар асоси таҳлили илмӣ вазъи мавҷуда, ҳам дар кишварҳои алоҳидаи ҷаҳон, ҳам Ҷумҳурии Тоҷикистон ва дар сатҳи минтақаҳои алоҳидаи он коркард гардидаанд.

Дар хулоса натиҷаҳои асосии таҳқиқот оварда шудаанд, ки бе ягон муҳобот ҳиссаи унвонҷӯ дар рушди назарияи ташаккул ва инкишофи механизми ташкилӣ-иқтисодии рушди устувори комплекси озуқаворӣ дар минтақаҳо гузошта шуда, тавсияҳои амалие, ки дар диссертатсияи Ҳакимзода Маъруф Маҳмудӣ ҷой доранд, барои муайян намудани самаранокии иқтисодиву иҷтимоии амалишавии маҷмуи таъмини озуқаворӣ ва баҳодиҳии онҳо дар иқтисодиёти минтақа мусоидат мекунанд.

Хулоса, диссертатсияи Ҳакимзода Маъруф Маҳмудӣ дар мавзӯи “Механизми ташкилӣ-иқтисодии рушди устувори комплекси озуқаворӣ дар минтақа: назария, методология, амалия (дар мисоли вилояти Суғди Ҷумҳурии Тоҷикистон)” ба талаботи Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ (қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, № 267) ва Дастурамал оид ба тартиби барасмиятдарории диссертатсия ва автореферати диссертатсия (қарори Раёсати Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 31 март соли 2021, №3) ҷавобгӯ буда, ҷиҳати сазовор гардидан ба дараҷаи илмӣ доктори илмҳои иқтисодӣ аз рӯйи ихтисоси 08.00.03 – Иқтисодиёти минтақавӣ ва ҳудудӣ барои Ҳимоя пешниҳод карда мешавад.

Мушовири илмӣ, доктори илмҳои иқтисодӣ,
профессори кафедраи назарияи иқтисодӣ
МДТ “Донишқадаи иқтисод ва савдои
Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон
дар шаҳри Хучанд”,

«04» 11 2024.

Азимов А.Ч.

Суроға: 735700, Ҷумҳурии Тоҷикистон, вилояти Суғд, ш. Хучанд,
кӯчаи Исмоили Сомонӣ, 169. МДТ “Донишқадаи иқтисод ва савдои

Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон дар шаҳри Хучанд”, тел:
(+992)-92-779-18-54, почтаи электронӣ: mavlon.1954@mail.ru

Имзои Азимов А.Қ.- ро тасдиқ мекунам:

Мудири шуъбаи кадрҳо ва корҳои махсуси

МДТ “Донишкадаи иқтисод ва савдои

Донишгоҳи давлатии тиҷорати Тоҷикистон дар шаҳри Хучанд”

Маҳмудов

Суроға: 735700, Ҷумҳурии Тоҷикистон, вилояти Суғд, ш. Хучанд,
кӯчаи Исмоили Сомонӣ, 169 тел: +992 (3422) 6-03-21, почтаи электронӣ:
iet-tgyk@mail.ru сайт: <http://www.iet.tj>

« 04 » 11 2024.